

Sygn. akt IV CSK 697/13

POSTANOWIENIE

Dnia 13 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosława Wysocka

w sprawie z wniosku D. Ł. i J. T.-S.
przy uczestnictwie D. S.
o stwierdzenie nabycia spadku po H. E. S.,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 13 maja 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni D. Ł.
od postanowienia Sądu Okręgowego w G.
z dnia 4 kwietnia 2013 r., sygn. akt XVI Ca [...],

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- II. zasądza od D. Ł. na rzecz J. T.-S. i D. S. kwotę 200 (dwieście) zł z tytułu zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni D. Ł. w skardze kasacyjnej od postanowienia Sądu Okręgowego w G. z dnia 4 kwietnia 2013 r., wydanego w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku, wniosła o przyjęcie skargi do rozpoznania „albowiem w sprawie zachodzi potrzeba wykładni przepisu art. 952 § 1 k.c. w zakresie pojęcia „obawa rychłej śmierci” jako budzącego poważne wątpliwości, a zarazem ze względu na potrzebę eliminacji rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego i jednoznaczne stwierdzenie czy do uznania, iż wystąpiła obawa rychłej śmierci w rozumieniu art. 952 § 1 k.c. wystarczy występowanie jedynie czynnika subiektywnego w postaci stanu psychicznego testatora, czy stan ten musi być również oparty na takich okolicznościach o charakterze obiektywnym, które w świetle wiedzy lekarskiej mogą prowadzić do zgonu”. Okolicznością uzasadniającą przyjęcie skargi do rozpoznania miało być także „występujące „zagadnienie prawne dotyczące art. 952 § 1 k.c. w zakresie wykładni pojęcia „obawa rychłej śmierci” i odpowiedź na pytanie czy decydujące i jedyne znaczenie w procesie interpretacji tego pojęcia może mieć stan psychiczny spadkodawcy i jego subiektywne pojmowanie bliskości śmierci, czy też konieczne jest odwołanie się do stanu zdrowia spadkodawcy, ocenianego z punktu widzenia wiedzy lekarskiej (czyli tzw. czynnika obiektywnego).”

W odpowiedzi na skargę druga wnioskodawczyni J. T.-S. oraz uczestnik D. S. wniesli o oddalenie skargi i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może zostać osiągnięty jedynie przez powołanie i właściwe uzasadnienie istnienia wymienionych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania następuje na podstawie oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają przyczynom kasacyjnym wymienionym w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wnioskodawczyni wskazała dwie spośród tych przyczyn, jednak żadnej z nich nie wykazała.

Skarżąca wadliwie uzasadniła wniosek, powołując się na tę samą kwestię prawną w ramach dwóch różnych wskazanych przez nią przyczyn mających uzasadniać przyjęcie skargi do rozpoznania. Każda z nich ma samodzielny i niezależny charakter i powinna być wykazywana w odmienny i właściwy dla niej sposób. Nieprawidłowo również skarżąca uzasadniła wniosek oraz podstawy skargi w sposób łączny.

Postawiona w skardze kwestia nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., nie wymaga także wyjaśnienia w ramach wykładni powołanego w skardze przepisu prawa materialnego (art. 952 § 1 k.c.). Skarżąca nieskutecznie zatem powołała się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Problem rozumienia pojęcia „obawy rychłej śmierci” był już wielokrotnie przedmiotem analizy orzecznictwa zarówno sądów powszechnych, jak i Sądu Najwyższego i obecnie nie zachodzą okoliczności, które uzasadniałyby podejmowanie tej kwestii po raz kolejny. Zgodnie z dominującym w judykaturze stanowiskiem, na który powołuje się skarżąca, przy ocenie czy zachodziła obawa rychłej śmierci spadkodawcy należy uwzględniać zarówno elementy obiektywne, jak i subiektywne. Dla sporządzenia ważnego testamentu ustnego konieczne jest obiektywne występowanie takiego stanu zdrowia, który wskazuje na możliwość rychłej śmierci spadkodawcy oraz jego subiektywne przeświadczenie, że stan taki zachodzi (por. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2000 r., I CKN 485/98, z dnia 21 czerwca 2002 r., V CKN 1071/00, z dnia 21 maja 2003 r., IV CKN 174/01 i z dnia 27 lutego 2013 r., IV CSK 380/12). Za stanowiskiem tym opowiedział się także Sąd drugiej instancji, oceniając istnienie stanu obawy rychłej śmierci zarówno w ujęciu obiektywnym, jak i subiektywnym.

Wobec niestwierdzenia przyczyn przyjęcia skargi do rozpoznania, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania ze skargi rozstrzygnięto stosownie do art. 502 § 2 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.